

ἀπ. Χριστ, διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οἱ Γότθοι ὑπὸ τὸν Ἀλάριχον, λαφυραγωγήσαντες τὴν πόλιν τῆς Ῥώμης, ἔλαβον καὶ ὅλα τὰ ἀγάλματα καὶ τοὺς λοιποὺς καλλωπισμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔκτοτε τὸ ἔδαφός του ἐχρησίμευεν ὡς ἀγορὰ πλέον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ κτίριον του διήγειρε μέγਾਲως τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν περιηγουμένων τὴν Ῥώμην, ὥστε καὶ ὁ κατὰ τὴν ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσας ἱστορικὸς τῆς ἐκκλησίας Βήδης ἀναφέρει τὴν ἐξῆς αὐτῶν παροιμιακὴν ἔκφρασιν. "Καθ' ὅσον διαμένει τὸ Κολοσσαῖον, θέλει διαμένει καὶ ἡ Ῥώμη. Ὅταν δὲ πέσῃ τὸ Κολοσσαῖον θέλει πέσει καὶ ἡ Ῥώμη, καὶ ἡ πτώσις τῆς Ῥώμης, θέλει ἐπιφέρει καὶ τὴν τοῦ λοιποῦ κόσμου." Ἀπὸ τὴν δεκάτην τετάρτην ὁμῶς ἑκατονταετηρίδα ἤρχισαν νὰ τὸ ἐκγυμνώνωσι, λαμβάνοντες τοὺς λίθους αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ κοινόν τι κτίριον, καὶ ἐξ αὐτοῦ κατασκευάσθησαν, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν Βαρβέρινων, διάφορα μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα. Πάπαι τινὲς μ' ὅλον τοῦτο, δείξαντες ἰδιμιτέραν τινὰ πρὸς αὐτὸ προστασίαν, τὸ διέσωσαν ἀπὸ τὸν παντελῆ του ὄλεθρον.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ἀρθρ. α.

Ἡ Φυσικὴ Ἱστορία εἶναι τὸ ἡδονικώτατον, ὠφελιμώτατον καὶ ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον μάθημα, διότι διδάσκουσα αὐτὸν τὰ ἥθη, τὰς συνηθείας καὶ τὰς ιδιότητας τῶν φυσικῶν σωμάτων, τὸν γεμίζει συγχρόνως καὶ ἀπὸ μέγιστον θαυμασμόν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν ὕψιστον αὐτῶν Δημιουργόν, ὅστις καὶ εἰς τὰ μικρότερα του ἔργα ἀναδεικνύει πάντοτε τὴν ἄπειρον Σοφίαν καὶ Παντοδυναμίαν του.

Ἀλλ' ἐνῶ ὅλα τὰ σοφὰ ἔθνη πλημμυροῦσιν ἀπὸ διάφορα Φυσικῆς Ἱστορίας συγγράμματα, τὰ μὲν πληρέστερον, τὰ δὲ καὶ συνοπτικώτερον περὶ αὐτῆς δια-

λαμβάνοντα, τὸ ἡμέτερον μόνον κατὰ δυστυχίαν, σιμὰ πολλῶν ἄλλων στερεῖται καὶ τοῦτου. Οἱ Λόγιοί μας γνωρίζοντες ὅτι τελεία Φυσικὴ Ἱστορία οἱ ἡμᾶς εἶναι εὐχὴ πολὺ ὑπερέχουσα τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, τὰς γνώσεις καὶ τὴν γλῶσσάντου, δὲν ἐπεχειρίσθησαν εἰσέτι τοιούτου εἵδους βιβλίου σύνθεσιν ἢ μετάφρασιν, προσμένοντες, ὡς φαίνεται, νὰ εὗρεθῶσιν ἢ νὰ προσδιορισθῶσιν Ἑλληνικὰ ὀνόματα οἷα τὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἅτομα, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας ἂν ἐγίνετο ἅπαξ ἡ ἀρχὴ (ὅπως δῆποτε,) ἢ θέλαμεν ἔχει τὴν σήμερον ἀξιόλογα Φυσικῆς Ἱστορίας συγγράμματα, μὲ πολλὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα διωρισμένα, καὶ οἰκειοποιημένα τὰ ξένα, τὸ ὁποῖον ἐξάπαντος θέλομεν ἀναγκασθῆναι νὰ κάμωμεν

Εἰς τὸ Φυλλάδιόν μας ἐπιχειροῦμεθα νὰ ἐκδώσωμεν κατὰ συνέχειαν **Σύνοψιν Φυσικῆς Ἱστορίας**. Τὰ ὅριά μας δὲν ἐπιτρέπουσι βέβαια νὰ ἐκτανθῶμεν πλατύτερον περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἀντικειμένου(*). Εὐτυχεῖς ὅμως, ἂν αἱ μικραὶ μας αἰσται ἀπόπειραι δώσωσι νύξιν εἰς ἄλλους ἐντελεστέρας γνώσεις καὶ μέσα ἔχοντας νὰ ἐπιχειρισθῶσι συστηματικώτερον περὶ τῆς ὕλης ταύτης πόνημα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ὅλα ἐνγένει τῆς Φύσεως τὰ σώματα διαιροῦνται εἰς Ὀργανικὰ, ὅσα δηλαδὴ ἔχουσι διάφορα ὅργανα, ἥτοι ἀγγεῖα, δοχεῖα κτλ, καὶ εἰς μὴ Ὀργανικὰ, ὅσα δηλαδὴ στεροῦνται τούτων. Ἐκ τῶν Ὀργανικῶν δὲ

(*) Οὗτος ἐπιθυμῶν νὰ ληβῇ πλατυτέρας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώσεις δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων, τὴν περὶ Ζῴων Ἱστορίαν τοῦ Ἀριστοτέλους (εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα θέλει βοηθῆν ἀπὸ τὰ σχόλια τοῦ Μ. Καμὸς Τομ. Β.) τὸν Ξενοκράτην διὰ τὰ θαλασσινὰ (Ἐκδ. Κορ.) καὶ τὸν Θεόφραστον, διὰ τὰ φυτὰ, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων, τὸν ἀξιοθαύμαστον Βουφῶνα, τὸν Λινναῖον, τὸν Γουρνεφόρτιον, τὸν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τελευτήσαντα Κουβιέρου, (οὗτοι διέλαβον πολλὰ σοφὰ περὶ τούτων) καὶ ἀπείρους ἄλλους περὶ αὐτῆς τῆς ὕλης διαπραγματευθέντας.

πάλιν σωμάτων, τὰ μὲν εἶν' ἀκίνητα καὶ λαμβάνουσι τὴν τροφήν των ἐκ τῆς γῆς διὰ διαφόρων σωλήνων, ὡς τὰ φυτὰ, τὰ δὲ εἶναι κινητὰ, καὶ μεταβαίνουνσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ λαμβάνουσι μόνον διὰ τοῦ στόματος τὴν τροφήν, ὡς τὰ ζῶα. Ἐκ τούτου τὰ Φυσικὰ τῆς Γῆς σώματα ἐπιδιαίρουνται εἰς τρία μερικώτερα εἶδη (ἅτινα ὀνομάζονται καὶ βασιλεία τῆς Φύσεως) ἡτοι τῶν Ζώων, τῶν Φυτῶν καὶ τῶν Ὀρυκτῶν(*) Ἡ γυνῶσις δὲ καὶ ἡ ἔρευνα τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν, συνιστᾷ τὴν περὶ τῆς ὁλόγου Φυσικῆς Ἱστορίας.

ΜΕΡ. Α'. ΠΕΡΙ ΖΩΟΛΟΓΙΑΣ.

Κατὰ τὴν τριπλὴν τῶν φυσικῶν σωμάτων διαίρεσιν, καὶ ἡ Φυσικὴ Ἱστορία διαιρεῖται εἰς τρία. Εἰς Ζωολογίαν, ἥτις διαλαμβάνει περὶ τῶν Ζώων, εἰς Βοτανικὴν, ἥτις περὶ τῶν Φυτῶν, καὶ εἰς Ὀρυκτολογίαν, ἥτις περὶ τῶν λίθων, τῶν μετάλλων κτλ. Ἀρχίζομεν δὲ πρῶτον ἐκ τῆς Ζωολογίας.

Ζῶον ὀνομάζεται πᾶν ὀργανικὸν σῶμα, ζῶν καὶ ἔμφυχον, τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἀπὸ σπόρους ἢ αὐγὰς (ἅτινα ἡ Φύσις ἐνέβαλεν εἰς τὰ πρῶτα εἶδη αὐτῶν), μεταβαίνει προαιρετικῶς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ διὰ τοῦ στόματος δεχόμενον τὴν τροφήν, μέρος μὲν φυλάττει δι' ἰδίαν αὐτοῦ συντήρησιν, μέρος δὲ ἐκβάλλει ὡς περίττωμα.

Τὰ ζῶα εἶναι τὸ ἀνώτατον καὶ εὐγενέστατον τῶν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργημάτων(**). Ἐλαβον δὲ παρὰ τῆς Φύσεως σῶμα ἐντελῶς ὀργανισμένον καὶ συντεθειμένον ἀπὸ ὀστέων, μυόνων, νεύρων, φλέβων. ἄρτη-

(*) Οἱ σημερινοὶ ἀποβρίπτουσιν ὅλως διόλου τὴν ἐπιδιαίρεσιν ταύτην.

(**) Εἰς τὴν τάξιν τῶν Ζώων ἐμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις, διὰ τὸ δωρηθῆναι εἰς αὐτὸν χάρισμα τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου ἐκλήθη Ζῶον Λογικόν. Περὶ ἀνθρωπολογίας σκοπὸν ἔχομεν εἰς διαλάβωμεν ἄλλοτε εἰς ἰδίον ἄρθρον.

ρίας, αἷμα, καὶ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν αὐτῶν. Εἶναι δὲ πλουτισμένα καὶ μὲ αἰσθήσεις, οἱ ὧν δέχονται διαφόρους ἐντυπώσεις τῶν περὶ αὐτὰ ἀντικειμένων, ὥστε νὰ ἐνεργῶσι πρὸς ὄφελος τῆς ὑπάρξεως καὶ διατηρήσεώς των. Ἐχουσι δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ πάθη, διότι κατὰ διαφόρους περιστάσεις διεγείρονται διάφοροι καὶ εἰς τὰ ζῶα κινήσεις, οἱ ὧν διερεθίζονται τὰ νεῦρά των· καὶ ἐκ τούτου ἀποδίδονται καὶ εἰς αὐτὰ αἰσθητά ὀργῆς, φόβου, ἐπιθυμίας ἢ οἰοῦντος ὅτι ποτε ἄλλου πάθους, διότι καὶ τὰ ζῶα πράττουσι σχεδὸν ὅσα καὶ ἡμεῖς εἰς τοιαύτας περιστάσεις.

Μὲν ὅλον ὅτι δὲ τὰ ζῶα ἔχουσι καὶ αἰσθήσεις καὶ πάθη, δὲν ἔχουσιν ὁμῶς καὶ Νόησιν, διότι δὲν κινεῖνται ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ κατ' ἐλευθέραν προαίρεσιν εἰς τὸν σκοπὸν των, ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐκ φυσικῆς τινὸς καὶ ἐνστίκτου ὀρμῆς, τὴν ὁποίαν δύνამιν ὑπερτέρα ἐνέβαλεν εἰς αὐτά· ὥστε ἐνγένηι διὰ τῶν ἐντυπώσεων τὰς ὁποίας ἡ Φυσικὴ αὕτη ὀρμὴ δέχεται ἐκ τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων, καθὼς καὶ διὰ τῆς φαντασίας καὶ μνήμης φέρονται τὰ ζῶα ὅπως τὰ κινεῖ ἡ Φύσις, χωρὶς νὰ παραδρομῶσι διόλου ἀπὸ τὸν γενικὸν αὐτῶν προσδιορισμόν.*

Τὰ ζῶα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβον παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν, τοσοῦτον ηὐξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν, ὥστε κατὰ τὰς ἀκριβεῖς τῶν νεωτέρων φυσιολόγων παρατηρήσεις, συμποτοῦνται μέχρι τῆς σήμερον ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας γνωστὰ εἶδη ζώων. — Δύνανται δὲ νὰ διαιρεθῶσι τὰ ζῶα εἰς τὰς ἀκολούθους γενικωτέρας κλάσεις· Εἰς Τετράποδα, Ἰχθύας, Πτερινὰ, Ἔντομα, Ἑρπετὰ, Σκώληκας, Κογχύλας, κτλ., εἰς τὰ ὅποια (ὅλα) περιέχονται καὶ τὰ ἀμφίβια. Τὰ κυριώτερα καὶ γνωστότερα τούτων θέλομεν ἐξετάσειν εἰς τὴν παροῦσάν μας Σύνοψιν.

Ἡ ζωηρότης ὁμῶς τῶν ἐντυπώσεων ἐνίοτε κάμνει τὰ ζῶα νὰ ἐνεργῶσιν, ὡς καὶ ὁ Λογικὸς ἄνθρωπος, καὶ ἐκ τούτου λέγομεν ὅτι ἔχουσι καὶ αὐτὰ Νόησιν, μὲν ὅλον ὅτι κυρίως δὲν ὑπάρχει Νόησις εἰς αὐτά. Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ ἡ ψυχὴ (ἂν συγχωρῇται νὰ εἴπωμεν) τῶν ζώων, εἶναι ἰδιαιτέρα τις οὐσία, ἐπιδεκτικὴ τῶν γνώσεων μόνον καὶ ἐντυπώσεων, αἵτινες ἐξαρχοῦσι διὰ τὴν κατάστασιν αὐτῶν, καὶ περιορίζονται εἰς τὴν διατήρησίν των.